

Canemure vahvisti Varsinais-Suomen ilmasto-osaamista, yhteistyötä ja ymmärrystä – tehty työ antaa eväitä jatkoon

Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia, Canemure –hankkeen loppuraportti 2024

Sisältö

Johdanto

Ilmastovastuujaosto aktivoi keskustelua maakunnassa

Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaan on koottu maakunnan kannalta keskeiset toimet

Päästökehitystä ja tiekartan toteutumista seurataan

- Alue- ja yhdyskuntarakenne
- Energiasektori
- Liikennesektori
- Maataloussektori
- Rakentamissektori
- Maankäytön suunnittelu, metsä ja muu viherrakenne
- Kuntien ilmastotyö

Lukuisat hankkeet ovat edistäneet tiekartan toimeenpanoa – Ilmastoviestinnällä on tärkeä rooli

Hanke päättyi, mutta ilmastotyö jatkuu

Ilmastotyötä tukevia tiedonlähteitä

Johdanto

Kuusivuotinen Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia, Canemure -hanke rakensi Varsinais-Suomen maakunnan ilmastotyötä koordinoituna kokonaisuutena merkittävien askelin.

Hankkeen aikana maakuntaan perustettiin Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) alainen ilmastovastuujaosto, laadittiin monipolvisena, laajana yhteistyöprosessina Varsinais-Suomen ilmastotiekartta 2030, luotiin uusia verkostoja ja vauhditettiin alueen kuntien ilmastotyötä.

Lisäksi saatiin liikkeelle useita uusia hankkeita edistämään tiekartan toimeenpanoa, vahvistettiin osaamista ja tietopohjaa sekä alueen ilmastoviestintää muun muassa jakamalla hyviä käytäntöjä.

Hanketta toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Valonian ja Varsinais-Suomen liiton kanssa.

Ilmastovastuujaosto aktivoi keskustelua maakunnassa

Syksyllä 2019 perustettu Varsinais-Suomen ilmastovastuujaosto sai ensitehtäväkseen ohjaavan ja keskustelua käyvän roolin Varsinais-Suomen ilmastotiekarttatyössä.

Jaoston toiminta maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) alaisena on antanut mahdollisuuden toimia osana maakunnan muuta kehittämistä.

Ilmastovastuujaoston tehtävänä on valmistella ja kehittää maakunnallista ilmastopolitiikkaa sekä aktivoida eri alojen toimijoita osallistumaan ilmastoposiitivisten ratkaisujen ja toimintamallien kehittämiseen ja käyttöönottoon.

Lisäksi se edistää maakuntaohjelman toteuttamista ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa sekä on toiminut Canemure-hankkeen alueellisena yhteistyöryhmänä.

Ilmastovastuujaosto vieraili Qvidjan tilalla syyskuussa 2024.

Yhteistyötä ja tiedon kokoamista tarvitaan jatkossakin

Ilmastovastuujaoston ansiosta keskustelua on saatu herätettyä ja sen toiminta on jatkuessaan lisännyt tietoisuutta siitä, että ilmastotavoitteiden saavuttamiseen tarvitaan yhteistyötä ja poikkitieteellistä vuoropuhelua.

Samalla jaoston jäsenet ovat saaneet tietoa ilmastonmuutoksen eri ulottuvuuksista ja vaikutuksista myös oman toimialansa ulkopuolelta.

Kokonaiskuva maakunnan tilanteesta on tarkentunut ja jaoston jäsenet ovat voineet paremmin asemoida oman toimintansa osaksi kokonaisuutta.

Keskeisenä arvona jaoston työssä on maakunnallisen ilmastotiedon yhteenkokoaminen. Ryhmän tehtävää ilmastokeskustelun, -tutkimuksen ja päätöksenteon seuraamisessa on tärkeää edelleen jatkaa.

30-henkisessä jaostossa on edustettuina kunnat, aluehallinnon organisaatiot, yritykset, etujärjestöt sekä koulutus ja tutkimus.

- Jaosto on kokoontunut aktiivisesti – 25 kertaa viiden vuoden aikana.
- Kokouksiin on kutsuttu runsaasti eri alojen asiantuntijoita tuomaan monipuolisesti eri näkökulmia keskusteluun.
- [Hiilineutraali-blogi: Ilmastovastuujaosto aktivoi keskustelua ja kokoaa näkökulmia \(hiilineutraalisuomi.fi\)](#)
- [Varsinais-Suomen ilmastovastuujaosto \(ympäristönyt.fi\)](#)

Ilmastotiekarttaan on koottu maakunnan kannalta keskeiset toimet

Ilmastotiekartta määrittelee maakunnan ilmastotavoitteet ja vaikuttavimmat toimenpiteet vuoteen 2030.

Tavoitteena on Varsinais-Suomen hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi päästöjen tulee laskea 80 prosenttia vuoden 2005 tasosta. Loput päästöt tulisi pystyä kompensoimaan hiilinieluilla ja muilla mahdollisilla kompensatioilla.

Tiekartan toimenpiteet on jaettu viiteen teemaan: energia, liikenne, maatalous, rakentaminen ja maankäyttö.

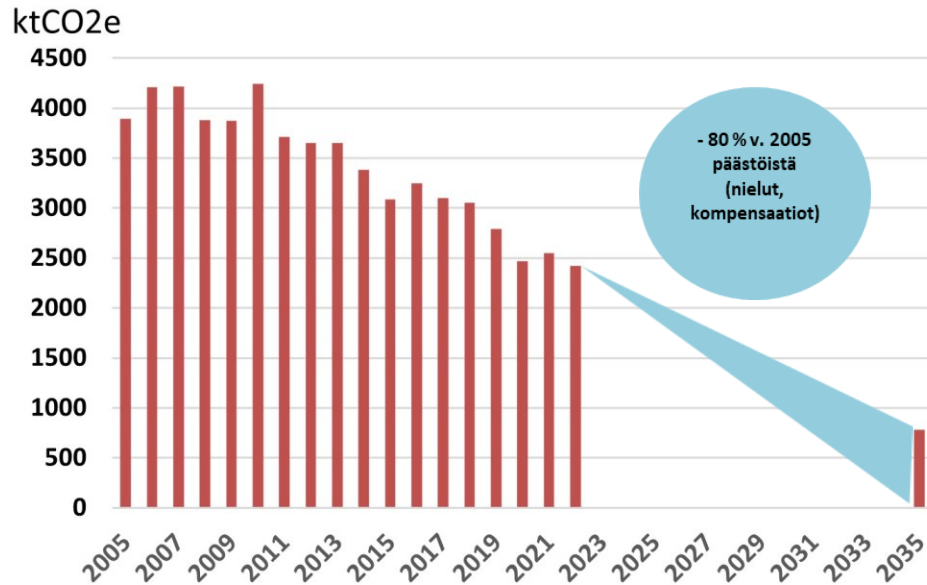
Tiekarttaa työstettiin monimuotoisena laajana yhteistyöprosessina kolmen vuoden ajan. Jaostokäsittelyiden lisäksi järjestettiin pyöreän pöydän keskusteluja, asiantuntijahaastatteluja, työpajoja, kyselyjä ja kommentointikierroksia.

Ilmastotiekartta on tuonut suunnitelmallisuutta maakunnan ilmastotyöhön ja tarjonnut suuntaviivoja myös kuntatasolle.

- [Varsinais-Suomen ilmastotiekartta 2030 \(ymparistonyt.fi\)](https://ymparistonyt.fi)
- [Egentliga Finlands klimatfärdplan 2030 \(ymparistonyt.fi\)](https://ymparistonyt.fi)

Varsinais-Suomen kuntien päästökehitys ja hiilineutraaliustavoite 2035

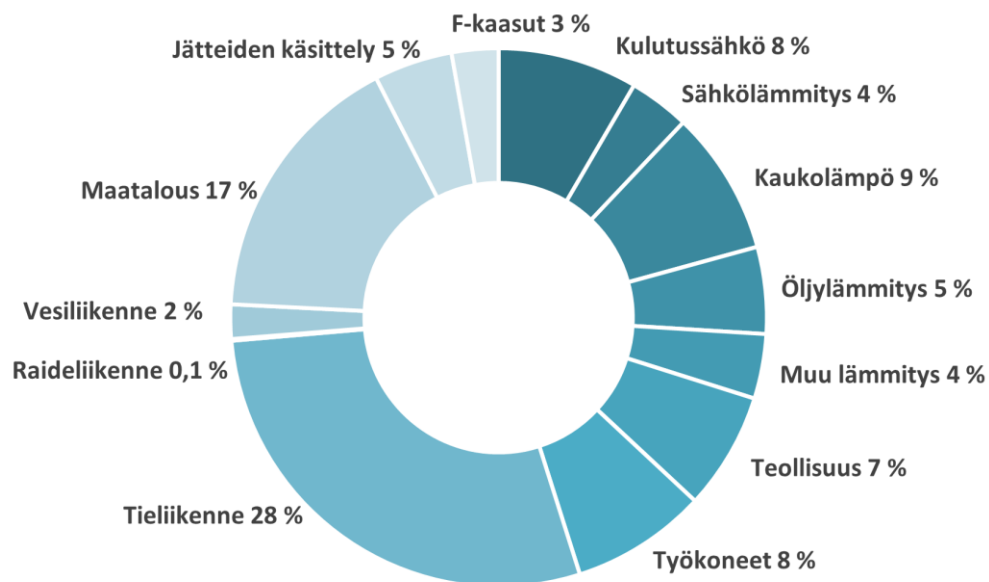
SYKE, ALas-/Hinku-laskenta ilman päästövähennyksiä*

* Tämä päästölaskentamalli on koottu kuntien tavoitteiden seuranta varten. Se ei sisällä päästöhyvityksiä, päästökauppaan kuuluvien teollisuuslaitosten polttoaineiden käyttöä, teollisuuden sähkönkulutusta, teollisuuden jätteiden käsittelyn päästöjä eikä kuorma-, paketti- ja linja-autojen läpiajoliikennettä.

Päästökehitystä ja tiekartan toteutumista seurataan

- Suomen ympäristökeskuksen päästölaskentapalvelun kautta saadaan Suomen kaikkien kuntien ja maakuntien päästötiedot vuosittain. Näin olemme saaneet kokonaiskuvan päästökehityksestä.
- Canemure-hankkeen aikana koottiin ilmastotiekartan seurantaraportti ja se päivitettiin vielä kertaalleen ennen hankkeen päättymistä.
- Raporttiin on koottu kuvaajia kehityksestä ja tiiviisti tietoa toimenpiteiden etenemisestä eri sektoreilla sekä nostoja alueen ilmastotyöstä.
- [Varsinais-Suomen ilmastotiekartan seurantaraportti 2024 \(pdf\)](#)
- [Kuntien ja alueiden käyttöperusteiset kasvihuonekaasupäästöt \(paastot.hiilineutraalisuomi.fi\)](https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi)

Varsinais-Suomen päästöjakauma 2022

SYKE, ALas-/Hinku-laskenta ilman päästövähennyksiä

Tieliikenteen osuus päästöistä kasvanut vuosi vuodelta. Maatalouden päästöt ovat määrällisesti pysyneet lähes samalla tasolla koko tarkastelujakson ajan (2005–2022), mutta niiden osuus kokonaispäästöistä on kasvanut (11 % > 17 %). Sen sijaan rakennusten lämmityksen osuus päästöistä on pienentynyt merkittävästi, etenkin kaukolämmön (16 % > 9 %) ja myös öljylämmityksen (9 % > 5 %) osalta.

Päästöt laskeneet 38 % välillä 2005–2022

- Varsinais-Suomen kuntien päästöt ovat vähentyneet nopeammin kuin Suomen kuntien päästöt keskimäärin.
- Hankkeen aikana vuodesta 2018 vuoteen 2022 (josta on viimeisin päästötieto lokakuussa 2024) päästöt ovat vähentyneet Varsinais-Suomessa 21 prosenttia (kaikki Suomen kunnat 17 %).
- Varsinais-Suomen tavoitteen lähtötasovuodesta 2005 päästöt ovat laskeneet 38 prosenttia (kaikki Suomen kunnat 31 %). Tavoitteen saavuttamiseksi päästöjen tulisi vielä vähentyä 68 % vuosien 2022–2035 välillä. Lisäksi alueen hiilinieluja tulisi lisätä merkittävästi.
- Maakuntien vertailussa, kun päästöt suhteutetaan asukasmäärään, Varsinais-Suomi sijoittuu neljänneksi Uudenmaan, Pirkanmaan ja Päijät-Hämeen jälkeen.

ALUE- JA YHDYSKUNTARAKENNE, MUUTOSTAVOITTEET 2030

1

Yhdyskuntarakenne mahdollistaa ja tukee kestäviä elämäntapoja, vähähiillistä energia- ja liikennejärjestelmää sekä kiertotaloutta

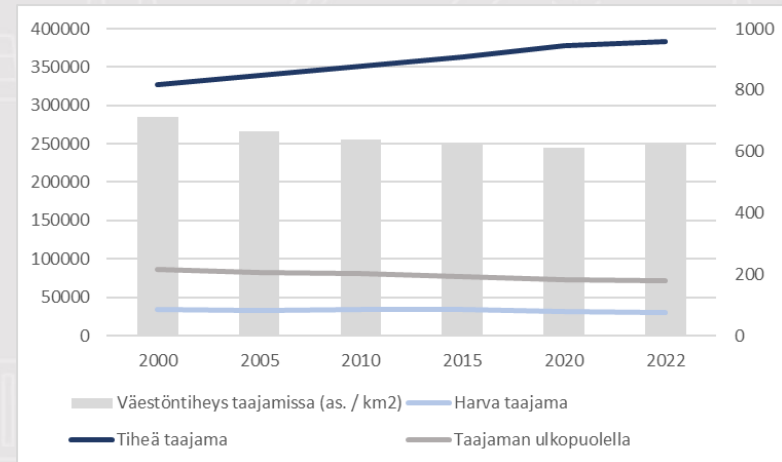
2

Luontoarvot ja olemassa oleva infrastruktuuri ohjaavat yhdyskuntarakenteen kehittämistä

Varsinais-Suomessa taajamien pinta-alat kasvavat niiden väestötiheyttä nopeammin eli yhdyskuntarakenne hajautuu. Toisaalta esimerkiksi Turussa joukkoliikenteen vyöhykkeellä asuvan väestön osuus on kasvanut hieman. Turun kaupunkiseudulla yhdyskuntarakennetta ohjaa maakunnan ja kuntien kaavatyön ohella Rakennemalli 2035, joka on seudun kuntien yhteinen näkemys kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen pitkän tähtäyksen päälinjoista.

Taajama-asukkaiden osuus Varsinais-Suomen asukkaista on kasvanut koko 2000-luvun. Taajamien keskimääräinen asukastiheys on samaan aikaan laskenut aina vuoteen 2020 saakka. Väestö keskittyy taajamiin, mutta taajamien pinta-ala on laajentunut niiden väestönkasvua nopeammin.

Asukkaiden määrä Varsinais-Suomen taajamissa ja niiden ulkopuolella sekä taajamien väestötiheys (Elinympäristön tietopalvelu Liiteri 16.8.2024 / Tilastokeskus)

ENERGIASEKTORIN MUUTOSTAVOITTEET 2030

1

Uudet energiantuotannon investoinnit perustuvat lähinnä poltolle vaihtoehtoisiin teknologioihin, kuitenkin toimitusvarmuus huomioiden

2

Älykkäät ja energiatehokkaat ratkaisut vähentävät suhteellista kokonaisenergiantarvetta

Kärkiteemat

**MONIPUOLINEN
TUOTANTO**

**ÄLYKÄS
JA PALVELEVA
ENERGIAVERKKO**

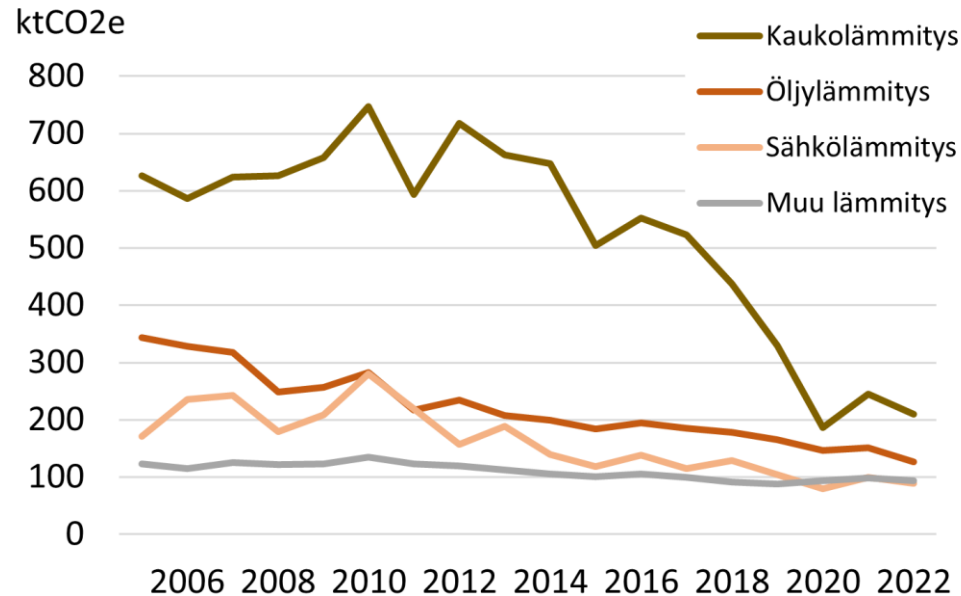

**OSALLISTAVA
JA REILU
ENERGIAMURROS**

**RAKENNUSTEN
ENERGIA-
TEHOKKUUS**

Lämmitysmuotojen päästökehitys Varsinais-Suomessa
(SYKE, ALas-laskenta)

Kaukolämmön päästöt on onnistuttu puolittamaan vuosien 2018–2022 välillä (-52 %). Kivihiilen ja turpeen käyttöä on pystytty vähentämään merkittävästi. Alueella on lisätty uusiutuvan energian tuotantoa, innovatiivisia energiansäästötoimia ja lämmöntalteenottoratkaisuja.

Energiasektorin päästöissä iso pudotus

- Vuonna 2022 maakunnan päästöistä 22 % aiheutui lämmityksestä ja 8 % sähkönkulutuksesta. Merkittävimpiä päästövähennyksiä energiasektorilla on saatu aikaan kaukolämmön tuotannossa.
- Turun kaupunkiseudun ja Salon alueen keskitetyssä lämmön ja sähkön tuotannossa on vähennetty ratkaisevasti kivihiilen käyttöä tuotantolaitosten hyötysuhdetta parantamalla sekä uusiutuvien polttoaineiden avulla.
- Salon Korvenmäen ekovoimalaitoksen käyttöönotto vuonna 2021 laski Salon kaukolämmöntuotannon päästöt alle puoleen aiemmasta.
- Turun seudun kaukolämmön ominaispäästöt laskivat vuosien 2019–2023 välillä 74 %. Muissa aluelämpölaitoksissa on parannettu energiatehokkuutta ja hyötysuhdetta muun muassa savukaasupesureilla.
- Uudessakaupungissa kaukolämmöstä 97 % on tuotettu uusiutuvalla energialla, josta merkittävimpana teollisuuden hukkalämpö ja lisäksi biokaasulla tuotettu lämpö.

Aurinkosähkön, tuulivoiman ja maalämmön hyödyntäminen Varsinais-Suomessa (SYKE)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Muutos%
Tuulivoiman kapasiteetti (kWp)	31	31	31	58	58	58	58	87 %
Tuulivoiman tuotanto (GWh)	73	89	82	175	145	118		62 %
Aurinkosähkön kapasiteetti (kWp)	8 944	15 808	26 344	38 380	50 219			461 %
Aurinkosähkön tuotanto (GWh)	8	14	22	32	44			450 %
Maalämpöä hyödyntävät rakennukset (kpl)	5 676	6 287	6 901	7 459	8 092	8 880	9 551	68 %
Maalämpöä hyödyntävien rakennusten kerrosala (milj. m ²)	1,37	1,55	1,73	1,94	2,15	2,41	2,65	93 %

LIIKENNESEKTORIN MUUTOSTAVOITTEET 2030

1

Varsinais-Suomen liikenteen päästöt ovat puolittuneet vuoteen 2030 mennessä vuoden 2005 tasosta

2

Kestävien kulkumuotojen osuus henkilöliikenteessä on kasvanut merkittävästi

Kärkiteemat

KÄVELYN JA
PYÖRÄILYN
OSUUKSIEN
KASVATTAMINEN

LAADUKKAAT
JOUKKOLIIKENTEEN
RATKAISUT JA
LIKKUMISPALVELUT

AJONEUVOKANNAN
UUDISTUMISEN
VAUHDITTAMINEN

VAIHTOEHTOISTEN
KÄYTTÖVOIMIEN
LISÄÄMINEN JA
JAKELUVERKOSTON
LAAJENTAMINEN

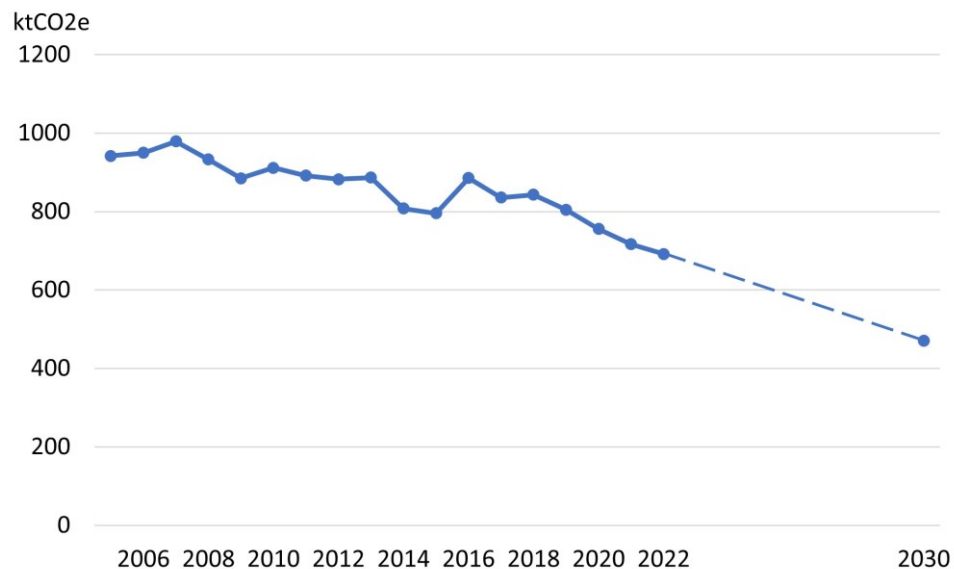

TAVARALIIKENTEEN
ENERGIÄKÄYTÖN
TEHOSTAMINEN

TIETOLIIKENNE-
YHTEYKSIEN JA
DIGITAALISTEN
RATKAISUJEN
KEHITTÄMINEN

Tieliikenteen päästökehitys ja tavoite 2030 Varsinais-Suomessa
(SYKE, ALas-laskenta)

Varsinais-Suomen ilmastotiekartassa tieliikenteen päästövähennystavoitteeksi on asetettu päästöjen puolittaminen vuodesta 2005 vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2022 mennessä päästöt ovat vähentyneet 26,5 prosenttia. Tavoitteen saavuttamiseksi tieliikenteen päästöjen tulee vähentyä vielä 32 prosenttia.

Tieliikenteen osuus päästöistä 28 %

- Varsinais-Suomen tieliikenteen päästöt ovat olleet laskussa vuodesta 2018 alkaen (2018–2022: -18 %), pääosin puhtaampien polttoaineiden ja käyttövoimien myötä.
- Sähköautojen määrä ja muiden vaihtoehtoisten käyttövoimien osuus autokannasta on lisääntynyt (v. 2023: 9 %).
- Lakimuutos koskien uusiutuvien polttoaineiden jakeluvaihtoehtojen alentamista saattaa kuitenkin näkyä jatkossa tieliikenteen päästöjen kasvuna.
- Liikenteen päästöjen vähentämiseksi alueella on parannettu joukkoliikenteen palveluja ja sähköbussien määrä on lisääntynyt.
- Turun seudun joukkoliikenteen Fölin bussien runkolinjasto aloittaa vuonna 2025. Myös kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä on parannettu.
- Paikallisen ja alueellisen raideliikenteen selvitys- ja suunnittelutyö on käynnissä, mutta lopullisia toteutus päätöksiä ei ole tehty.
- Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma päivitetään vuoden 2024 aikana.

MAATALOUSSEKTORIN MUUTOSTAVOITTEET 2030

1

Varsinais-Suomi on maatalouden hiilensidontan
ja energiamurroksen edelläkävijä

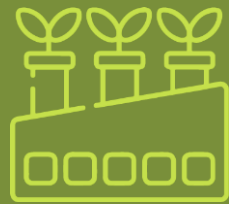
2

Maakunnan voimavarana on kestävä ja
uudistumiskykyinen ruokajärjestelmä

Kärkiteemat

OSAAMISEN
KEHITTÄMINEN

MAATALOUDEN
BIOMASSOJEN ENERGIA
HYÖDYNTÄMINEN

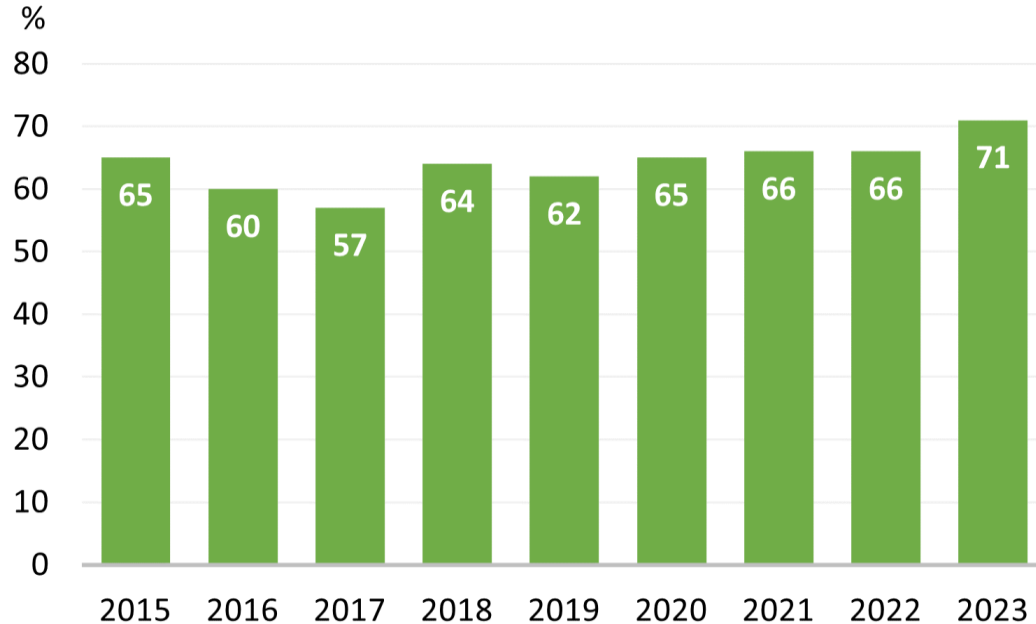

HIILENSIDONTA,
PELLON KASVUKUNTO
JA VESIENHALLINTA

RUOKA – KESTÄVÄ
ELINKEINO JA
HYVINVOINNIN LÄHDE

Talviaikaisen kasvipeitteisyyden osuus peltojen kokonaispinta-
alasta Varsinais-Suomessa (ELY-keskus)

Käytännön toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi on tiloilla toteutettu esimerkiksi ympärivuotiseen kasvipeitteisyyteen tai kasvikiertoon liittyen.

Maatiloilta löytyy aktiivisia edelläkävijöitä

- Päästölaskelman mukaan maatalouden päästöissä ei seurantakaudella ole tapahtunut juurikaan muutoksia. Laskentamenetelmässä on kuitenkin maataloussektorin osalta epätarkkuutta, minkä vuoksi laskelmassa ei näy todelliset alueella toteutetut toimet.
- Varsinais-Suomessa on erittäin monipuolinen tuotanto maa- ja puutarhataloudessa.
- Hiilensidontaan ja maan kasvukuntoon liittyen Varsinais-Suomessa on ollut hanketoimintaa ja lisäksi MTK ja Pro Agria järjestävät koulutuksia, tilaisuuksia ja neuvontaa.
- Varsinais-Suomesta on muotoutunut kotimaisten kasviproteiinikasvien tuotannon ja jalostuksen merkittävä edelläkävijä.
- Turun yliopisto on ottanut vahvaa roolia ruokainnovaatioiden kehittäjänä ja Ruokakaupunki Turku –hankkeen puitteissa on käynnistetty toimijat yhteen kokoava strategiatyö.

RAKENTAMISSEKTORIN MUUTOSTAVOITTEET 2030

1 Rakennusten ja rakentamisen vähäpäästöisyys, energia- ja tilatehokkuus sekä kiertotalouden ratkaisut ovat toteutuneet laajasti Varsinais-Suomessa

2 Luonnonvarojen kulutus rakennussektorilla on käännytyn laskuun

Kärkiteemat

**KORJAUS-
RAKENTAMINEN**

**UUDIS-
RAKENTAMINEN**

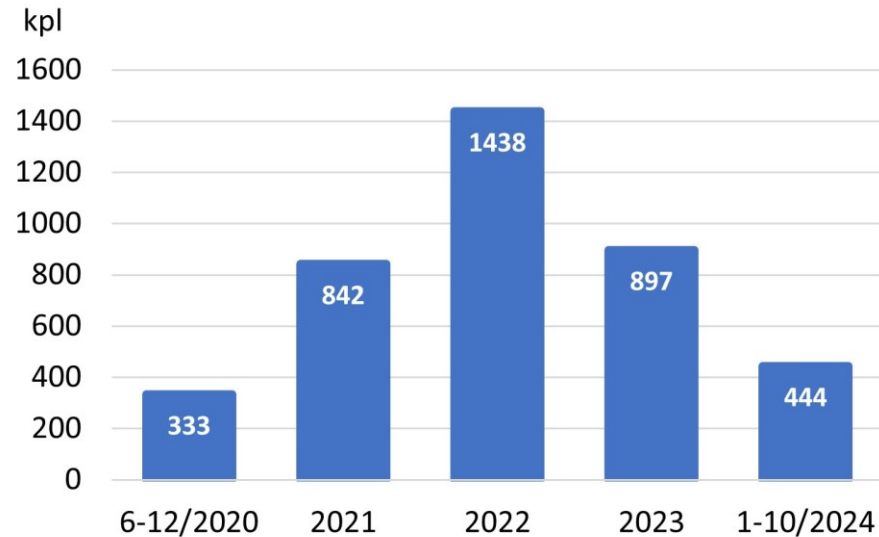
**INFRA-
RAKENTAMINEN**

**OPPIMINEN,
YMMÄRRYS JA
PÄÄTÖKSENTEKO**

Rakentamisen päästöt ratkaistaan pitkälti suunnitteluvaiheessa

Myönnetyt avustukset pientalon öljylämmityksestä luopumiseksi
Varsinais-Suomessa (ELY-keskus)

Avustusta on myönnetty yhteensä yli 15,6 miljoonaa euroa Varsinais-Suomeen (31.10.2024).
Avustuksen myöntäminen päättyy vuoden 2025 aikana.

- Rakentamissektorin päästöjen seuranta on alueellisesti haastavaa.
- Rakennusten käytön päästökehitys näkyy energiakäytössä, mutta rakentamisen päästöt ratkaistaan usein jo suunnitteluvaiheessa, liittyen olemassa olevan rakennuskannan peruskorjauksiin ja uudisrakennusten sijoittumiseen, arkkitehtuuriin, rakenteisiin, materiaaleihin ja työmaatoimintoihin.
- Varsinais-Suomessa on toteutettu useita vähähiilisyteen ja ilmastokestävyyteen linkittyviä rakentamisen pilottikohteita.
- Turun seudun energiaratkaisu tukee alueella osaltaan rakennuskannan vähähiilisyyttä.
- Viime vuosien kehittämisalustoina voidaan pitää erityisesti Turun ylioppilaskylän, Tiedepuiston ja Skanssin aluetta sekä Naantalın asuntomessualueita Luonnonmaalla.

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU, METSÄT JA MUU VIHERRAKENNE — MUUTOSTAVOITTEET 2030

1 Varsinais-Suomessa on monipuolinen metsä- ja viherrakenne, joka vahvistaa hiilinieluja, vaalii hiilen varastoja ja lisää luonnon monimuotoisuutta.

2 Maankäyttösektorin nettonielu on kasvanut.

Kärkiteemat

ILMASTOVIISAS JA
MONITAVOITTEINEN
METSIEN HOITO JA KÄYTTÖ

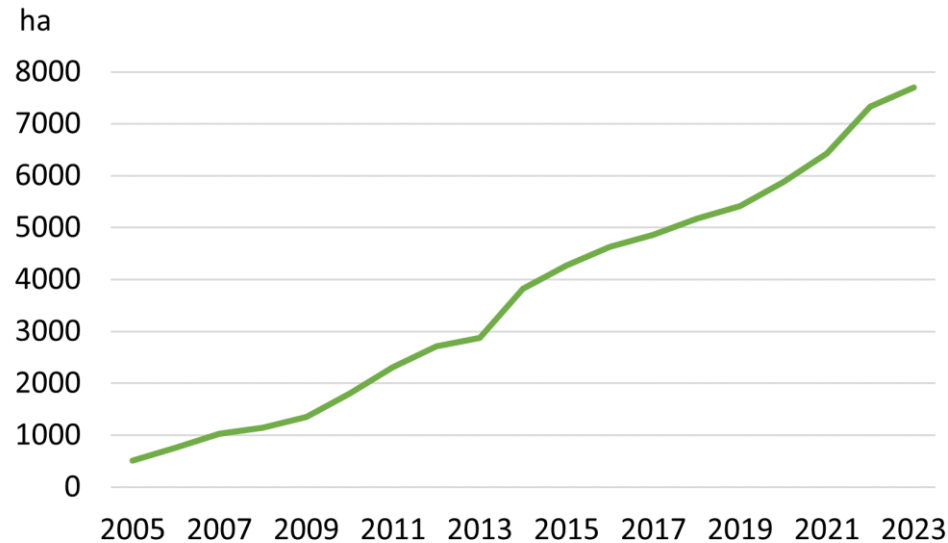
ILMASTOKESTÄVÄ
MAANKÄYTÖN
SUUNNITTELU JA KAAVOITUS

OSAAMISEN JA
YMMÄRRYKSEN
LISÄÄMINEN

Hiilinielujen ja -varastojen vahvistaminen on tärkeää

Vapaaehtoisesti suojeltu metsäala Varsinais-Suomessa (METSO)
(ELY-keskus, Metsäkeskus)

Kestävämpää metsätaloutta on edistetty sekä pysyvällä, vapaaehtoisella soidensuojelulla että soiden ennallistamistoimilla. Vapaaehtoista metsiensuojelua Varsinais-Suomessa on toteutettu Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman METSO:n puitteissa.

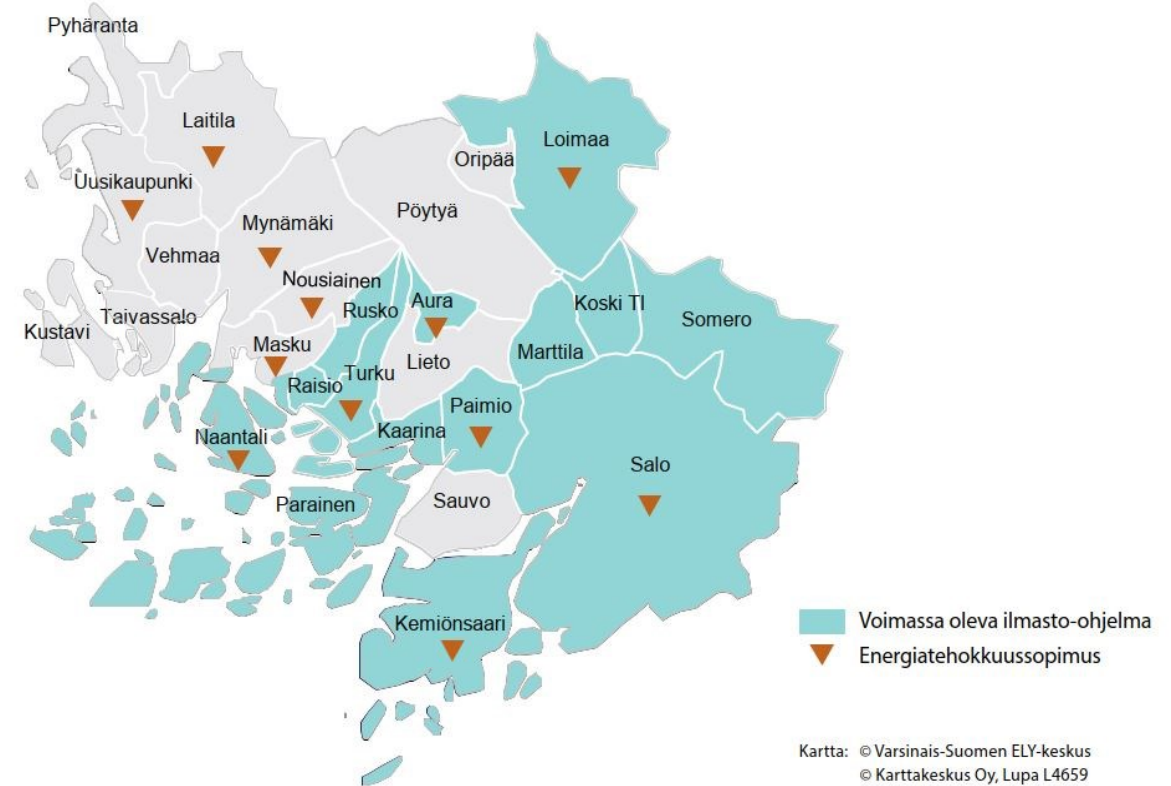
- Maankäytön toimenpiteiden tavoitteena on vähentää maatalousmaan, metsätalouden ja muun maankäytön päästöjä sekä vahvistaa hiilinieluja ja -varastoja luonnon monimuotoisuus huomioiden niin, että hiilineutraaliustavoite voidaan saavuttaa.
- Puuston vuotuinen kasvu Varsinais-Suomessa on noin 3,5 ja poistuma 3,3 miljoonaa kuutiota (VM12). Varsinais-Suomessa metsityspotentiaaliksi on laskettu 4 100 hehtaaria.
- Varsinais-Suomen liiton toimesta vuonna 2023 valmistui maakunnan viherrakenteen lähtökohtia, nykytietoja ja tavoitteita koskeva selvitys.
- Viherrakennetyötä jatketaan muun muassa Priodiversity LIFE -hankkeessa, Turun kaupunkiseudun rakennemallin päivityksessä sekä v. 2024 käynnistyneessä maakuntakaavaprosessissa.
- Turun asemakaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa on käytössä sinivihherkerroin. Turku on myös selvittänyt aktiivisesti hiilinielujen nykytilaa sekä yhtenäistänyt asemakaavojen ilmastovaikutusten arviointia.

Kuntien ilmastotyö on vauhdittunut merkittävästi

- Ilmastotyö Varsinais-Suomen kunnissa on lisääntynyt ja ohjelmatyöstä on siirrytty käytännön toimeenpanoon. Kunnissa on ymmärretty ilmastotyön tärkeys johtamisen tasolla osana kaikkea työtä.
- Maakunnallinen ilmastotiekartta on luonut kehystä kuntien omiin tavoitteisiin ja toimenpiteiden suunnitteluun.
- Turku on maakunnan edelläkävijä ilmastotyössä kansainvälisestikin. Naantalissa ja Raisiossa ilmasto-ohjelman suunnitelmallisuutta ovat vahvistaneet toimeenpanon tiekartat, joissa myös yritykset ja asukkaat ovat mukana.
- Usea kunta on toteuttanut toimenpiteitä hankkeiden kautta, esimerkiksi Salossa on koulutettu johtoa ilmastoteemalla. Kaarina on keskittynyt liikumisen päästöjen vähentämiseen sekä öljylämmityksestä luopumiseen.
- Valonia on tukenut kuntia asiantuntijan roolissa sekä luomalla mahdollisuuden alueelliselle yhteistyölle.
- [Hiilineutraali-blogi: Lähes kaikilla Varsinais-Suomen kunnilla on ilmastosuunnitelma hyväksytty tai valmisteilla \(hiilineutraalisuomi.fi\)](#)

2024 (lokakuu)

27 Varsinais-Suomen kunnasta 25 kunnalla on ilmasto- tai ympäristöohjelma (14) tai se on valmisteilla. Kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) on liittynyt 12 kuntaa.

Lukuisat hankkeet ovat edistäneet tiekartan toimeenpanoa

Canemure-hankkeen aikana on käynnistynyt yli 20 hanketta, joilla on edistetty maakunnan ilmastotiekartan toimeenpanoa. Hankkeiden koko on vaihdellut suurista kansainvälisistä EU-rahoitteisista hankkeista pieniin kuntakohtaisiin hankkeisiin.

Poimintoja hankkeista

- [Kuntien ilmastosparraus – vauhtia toimiin Varsinais-Suomessa 2022–2023](#), Valonia, Rahoittaja: Ympäristöministeriö
- [Hiilipelto, Tieto käyttöön, hiili peltoon 2022–2024](#), MTK, Pro Agria Länsi-Suomi, Valonia, Rahoittaja: Maa- ja metsätalousministeriö
- [KAPU, Kattavammat pyöräilyverkot ja palvelut yhteistyöllä 2024–2026](#), Valonia, Turun ammattikorkeakoulu, Naantalin kaupunki, Maskun kunta, Rahoittaja: EU:n maaseuturahoitus, ELY-keskus
- [UUTTERA – Uutta liiketoimintaa energiayhteisöistä 2022–2023](#), Valonia, Turun ammattikorkeakoulu, Rahoittaja: Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen (AKKE) määräraha 2022–2023
- [RESIST, Regions for climate change resilience through innovation 2023–2027](#), Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Luonnonvarakeskus, Turun kaupunki, Varsinais-Suomen liitto, Valonia, Rahoittaja: Horizon Europe

Ilmastoviestinnällä on tärkeä rooli

- Ilmastotyön hyviä käytäntöjä on kerätty ja levitetty alueella.
- Myös muista ajankohtaisista ilmastouutisista, tilaisuuksista ja rahoituksista on viestitty runsaasti. uutiskirjeissä, somessa, verkkosivuilla ja mediatiedottein.
- Hankkeen toimesta on järjestetty 12 seminaaria tai webinaaria.
- Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämässä Kestävyysoikka-palvelussa on julkaistu Varsinais-Suomen toimijoiden edistyksellisiä käytäntöjä.
- [Hiilineutraali Lounais-Suomi \(ymparistonyt.fi\)](https://ymparistonyt.fi)
- [Valonian verkkopalvelu \(valonia.fi\)](https://valonia.fi)
- [Kestävyysoikka-palvelun ilmastoloikat \(kestavyloikka.fi\)](https://kestavyloikka.fi)

Hanke päättyi, mutta ilmastotyö jatkuu

Canemure-hankkeella on ollut suuri merkitys maakunnan ilmastotyön kehittämisessä. Yhteistyö ja vuorovaikutus alueen ilmastotyössä on lisääntynyt. Eri toimijoiden kesken on omaksuttu uusia toimintamalleja.

Varsinais-Suomen ilmastotiekartta on tuonut ilmastotyöhön suunnitelmallisuutta. Osaamisen ja tiedon taso alueella on lisääntynyt ja kunnat ovat ottaneet aktiivisen roolin ilmastotyössä. Kuntien ilmastoverkosto jatkaa toimintaansa.

Ilmastovastuujasto jatkaa työtään. Jaostolla on rooli muun muassa seuraavan maakuntastrategian sekä metsäohjelman työstämisessä ilmastonäkökulmasta.

Hillitsemistoimien lisäksi suunnitelmallista työtä tarvitaan ilmastonmuutokseen sopeutumisen teemoissa. Ilmastotyötä on myös tärkeää kytkeä entistä tiiviimmin muun muassa luonto- ja kiertotaloustyöhön.

Maakunnan hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää tietoa maakunnan hiilinielujen ja –varastojen nykytilasta ja skenaarioista sekä aktiivisia toimia maankäyttösektorilla.

Ilmastotiekartan toteutumisen seurantaa ja päivityksiä tullaan tekemään resurssien sallimissa rajoissa. Uusille hankkeille ilmastotiekartan toimeenpanon edistämiseksi haetaan rahoitusta jatkossakin.

Varsinais-Suomi oli yksi seitsemästä Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia, Canemure-hankkeessa mukana olleesta maakunnasta. Lisäksi ympäri Suomen toteutettiin konkreettisia osahankkeita eri toimialoilla.

Hankkeen asiantuntijaverkosto – Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus, Tampereen yliopisto ja Ilmatieteen laitos – tuotti uutta tutkimustietoa, ilmastotyökaluja eri kohderyhmille sekä käynnisti vuosittaisen ilmastopäästölaskennan.

EU Life -rahoitteinen hanke (2018–2024) toteutti kansallista ilmastopolitiikkaa alueellisella ja käytännön tasolla. Työssä toteutettiin erityisesti energia- ja ilmastostrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman linjauksia.

Ilmastotyötä tukevia tiedonlähteitä

- **Ympäristö Nyt –verkkopalvelun Hiilineutraali Lounais-Suomi –sivuilla** ylläpidetään Varsinais-Suomen ilmastotiekarttaa ja sen seurantaan. Palvelu seuraa myös ajankohtaisia ilmastouutisia, tilaisuuksia ja rahoitushakua. Tietoa välitetään myös Ympäristö Nyt -uutiskirjeellä Lounais-Suomen alueelle.
  - ymparistonyt.fi/hiilineutraalilounaissuomi
- **Asiantuntijaorganisaatio Valonia** tukee maakunnassa toteutettavaa ilmastotyötä monilukuisten hankkeiden kautta, ylläpitämällä yhteistyöverkostoja, järjestämällä koulutuksia sekä tuottamalla erilaisia työkaluja ja materiaalia.
  - valonia.fi
- **Hiilineutraali Suomi –verkkopalvelu** tarjoaa tutkimukseen ja asiantuntemukseen perustuvaa tietoa, työkaluja ja ratkaisuja ilmastoviisaan Suomen rakentamiseksi.
  - hiilineutraalisuomi.fi
- **Suomen ympäristökeskus SYKE** tuottaa vuosittain kaikille Suomen kunnille ja maakunnille kasvihuonekaasujen päästölaskelmat sekä ilmastotyön vaikutusten seurantaan indikaattoreita ja työkaluja.
  - hiilineutraalisuomi.fi/Paastot_ja_indikaattorit
  - hiilineutraalisuomi.fi/Tyokalut
- **Kestävyyssloikka-palvelu**, vaikuttavien ratkaisujen tietopankki, kokoaa edistyselliset käytännöt yhteen koskien ilmastomuutoksen hillintää, kiertotaloutta ja luontokadon pysäyttämistä. Palvelu on kaikkien käytössä. Esittele sinäkin loikkanne palvelussa!
  - kestavyysloikka.fi

